

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidieceșane Sibiu, strada Măcelarilor 47.

Correspondențele sînt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Nr.3885 Sc.

CONCURS.

Au devenit vacante și pentru anul viitoriu școlar 1887/8 se vor conferi pe calea concursului 14 stipendii câte de 60 fl. destinate din fondurile archidieceșane pentru elevii din despărțământul pedagogic al seminariului archidieceșan de aici.

Concurenții au să-și prezenteze suplicile la consistoriul archidieceșan inclusiv până în 15 August st. vechiu, a. c. instruate cu documentele următoare:

a) atestat dela oficiul parochial din comuna, la care aparțin, despre aceea, că sunt români greco-orientali;

b) testimoniu școlastic despre progresul făcut în studii în anul din urmă;

c) atestat dela primăria comunală despre pozițiunea socială a părinților și despre starea lor materială;

d) eventual alte atestate recomandătoare.

Sibiu, 16 Iuliu, 1887.

Consistoriul archidieceșan.

Sibiu, în 7 August.

În unul din numerii precedenți ai ziarului nostru ne am ocupat cu afacerile economice ale statului vecin român așa, după cum le am aflat din un raport adresat de consulul austro-ungar din Tulcea către guvernul nostru.

Voim să continuăm în obiectul acesta și să punem sub ochii cetitorilor noștri raportul consulului din Ploești, ca să putem trage concluziunile noastre:

„Starea economică a României în anul 1886 nu se prezentează în un colorit îmbucurător.

Esportul de grâu în anul trecut a fost 299,000 toanne față cu 383,000 toanne din anul 1885.

Diferința aceasta de 84,000 toanne este de a se ascrie în contul războiului vamal cu Austro-Ungaria.

Tot asemenea a scăzut esportul de orz cu 85,000 toanne și cel de ovės cu 32,000, pe când cucuruzul s'a esportat cu 59,000 toanne mai mult și sęcara deasemenea cu 32,000 mai multă ca în anul trecut.

Prețurile în bucate au fost cu mult mai scădute, ceea ce a dat ansă la multe bănueli din partea cultivătorilor.

Cultura vitelor încă nu a făcut progrese în spre bine, și aceasta tot din cauza, că granițele austro-ungare pentru vitele române sunt de mult închise.

Cu toate acestea esportul de vite a progressat față de anul trecut cu 5,798 capete — care rezultat îmbucurător

este de a se atribui legăturilor, ce are România în privința aceasta cu Italia.

Esportul acesta însă departe de a fi adus venite în țeară și aceasta din motiv, că prețurile pe piațele italiene sunt cu mult mai mici ca prețurile de pe piața Vienei, cumpărătorii italieni ofer pentru o păreche de boi de calitate primă 19¹/₂ napoleonori în aur, cari fac circa 195 fl. v. a. ear pentru o păreche de boi clasa a doua 14 napoleoni circa 140 fl., până când în piațele Vienei tot aceeași marfă avea căutare până la 400 fl. resp. 300 fl. calitatea a doua, și așa după detragerea speselor de transport totuși este o diferință în preț de 150—160 fl.

Isvorul acestei calamități cu privire la reducerea prețurilor pe piațele italiene este de a se căuta în călătoria cea lungă pe mare, — în care vitele se slăbesc cu desevărșire și scad cel puțin în cantitate și calitate cu 10%. Mai vin apoi și speșele de transport, cari sunt întreit așa de mari, ca cele pentru piața din Viena. Esportul de rimători s'a înmulțit cu 9,000 capete, până când esportul de oi și capre a scăzut cu 67,000. Tot asemenea a scăzut esportul de pei brute cu 5,300 măji metrice.

Folosul din războiul vamal între Austro-Ungaria și România l trage Germania, și cu deosebire aceasta și-a asigurat în România o piață sigură pentru ferul brut din Silesia, cuiele de păpuși, cuiele de drot, potcoave, vase de cusitor, pălării, mănuși, cămesii, strimfi, ace de cusut, hârtie, ferărie pentru uși, ferestri, lăcate și siclărie și tot felul de colorituri de anilin. Tot asemenea Franca a cucerit terenul în negoțul cu zăhar, liqueur, mētăsă, și tot felul de țesături de lână. Nu mai puțină silință și dă Italia și Rusia ca să introducă în piațele române unii articuli importați până aci de Austro-Ungaria și silința lor este până aci încoronată de succese destul de mari.

Dorința românilor de a crea o industrie poprie nu s'a putut realiza cu introducerea tarifului autonom. E drept, că în anul curinte s'a stabilit aici o fabrică de postav a consorțiului din Brașov „Reisz, Scheer și conșoții,” care pe an poate prelucra la 200,000 oca de lână și poate da la 150 de lucrători ocupațiune șilnică, dar aceasta e departe de a putea corespunde producțiunei celei mari în acest ram de economie, de unde urmează, că prețurile lănei au scăzut tare, fără ca în schimb să poată produce atât postav, cât e de lipsă pentru ținut.

De asemenea s'a așezat un stabiliment de funărie în Buzău și în Pitești, în cari lucră câte 6—10 oameni și mai mulți pielari cu deosebire în Ploesci, fără să poată susține concurența cu neguțătorii francesi și germani.

Pe terenul economiei de câmp încă nu se observă îmbunătățiri și afară de mașinile de sēmănat alte mașini agricole nu au prea cuprins teren.

Proprietarii lucră pământul cu spese tare puține, căci plata unui șileriu e la și numai un franc și victul, ear

tul promis. Astfeliu cam 20,000 jugere, dacă nu mai bine au rămas în mânilor șarlatanilor, cari prin pactul secret făcuseră cel mai bun câștig. Deoarece, până când aceștia pentru câte un juger pământ arător s'au lunci — fenațe, plătiau numai câte 10 până la 25 Kopjek i*), coloniștii plătiau pentru nesce părțile cu mult mai mici și poate și mai ne-fructifere câte 5 până la 10 ruble.

Așa dară era o mare diferință la mijloc, ba chiar colosală diferință, dacă vom mai socoti și nefavorabilele relații, în care se aflau coloniștii.

Surprinși de nedreptatea, ce li s'a făcut, căpeteniile celor înșelați, se pun în curend în înțelegere unii cu alții și hotărăsc, ca să-și aleagă doi reprezentanți, cari să facă pașii trebuincioși pentru procurarea informațiunilor necesari în aceasta afacere. Ei erau deplin convinși din capul locului, că aci este vorba de o mare greșală cu voie sau fără voie, pentru că darul împărătesc nu se poate detrage nimeruia Ear dacă cumva împăratul și-ar fi schimbat hotărira sa, aceasta împrejurare la toată în tēmplarea li s'ar fi făcut cunoscut celor interesați. Așa rezonau ei.

Comunitățile mennonite și-au ales de plenipotențiunii lor pe predicatorul Franz Janak și pe mine însumi. Pe atunci eu eram econom. Predicatorul

semnarea unui hectar întreg costă 12 franci și seceratu 29 franci.

România acopere trebuințele în cai din Ungaria, deoarece statul nu are decât la Nucet o herghelie de 26 armăsari și 400 iepe și alta mai puțin însemnată la Poscani.

Vitele cornute sunt de tot neglese, de o statură mică slăbuță și de colorare sură, a căror întreținere cu tului de cucuruz și vara la pășune nu prea costă mult, de unde urmează, că vacile dau prea puțin lapte.

Cea mai mare îngrijire se pune pe rimători, cari în România sunt de 3 soiuri și aduc frumoase venite, când le e asigurat esportul.

Dintre turmele de oi, — cele mai multe sunt aduse aici din Transilvania și esportul a și e nimicit prin războiul vamal, pe când înainte cu un an doi se esportau 20—30 mii capete de oi.

În ținutul Prahovei sunt și 9 mori de făină, cari macină la an peste 247,500 măji metrice de grâu și așa fiind acum vama de 12 franci pentru o maje metrică, făinile austro-ungare și-au perdut aici piața.

Tot în ținutul Ploescilor sunt 11 fabrici de spirt, dintre cari 2 lucră pentru esport, ear celelalte pentru consumul din țeară și la și produc peste 50 hectolitri spirt. Darea care era până aci de 38 franci, pentru un hectolitr s'a urcat la 76 franci, dar în schimb a primit favoruri la tariful căilor ferate pentru transport așa, că după 10 maji metrice din Ploesci până peste Budapeșta—Kelenföld abia se vine 499 lei și astfeliu e înlesnită concurența cu spirtul austro-ungar.

Până aici raportul consulatului austro-ungar din Ploesci. Din acesta ne putem convinge, că România nu putea să facă concurența vitelor austro-ungare pe piațele din Viena, fiind soiul vitelor române cu totul tot altul, decum e soiul vitelor unguresci, și a fost o nebulie a susține, că agricultura în Ungaria ar avea să sufere la cas de a se renoi convențiunea. Pe când lucrul se are astfeliu, mōnăria noastră suferă mari perderi în productele ei industriale, sașii din giurul Brașovului, români din giurul Sibiiului, precum și sēcuii stau să ia lumea în cap, fără ca să fi vędut noi vr'un ciocoiu de ai noștri îmbogățindu-se din vite ori din grâne, — deoarece astăzi prețul bucatelor și al vitelor nu-l mai stabilesc nici Ungaria nici România, ci America, India și Rusia și dacă acolo recoltele sunt bune, prețurile la noi au să dea înapoi, ear dacă acolo recoltele sunt rele, atunci aceste se urcă și la noi, ori stau în legături de contract cu statele vecine ori ba.

Încăpētinarea agrarilor noștri a avut deci drept rezultate, că în România domnul plătesce un rind de vestminte aduse din Franca cu 120 franci, ear postovarii din Brün falimentează, și cei din Brașov

insă nu se putea decide spre nici un pas mai rēsolut, pentru că îi era teamă să se pună pe picior de luptă cu oficialii sei. Întrăceea se lățise pretutindenea credința despre falsificarea mandatului împărătesc cu privire la împērtirea teritoriului dăruit. Dar predicatorul a märtusit-o espres, că din pricina familiei sale nu poate să se pună în conflict cu organele politice. Eu cu toate aceste nu m'am înfricoșat a urmări și a cerceta mai departe după adevăratele cauze a numitei întēmplări, — reșimat pe noua ordinațiune iudițială, proclamată cu cea mai mare pompă la 1864, în sunetul căreia fie care cetățean se bucură de aceleași drepturi în fața judecătorilor din întreagă împărăția rusească. Înainte de toate am îndreptat două rugăminte în scris către ministriu, cerend deslușirile cuvincioase în afacerea noastră. Acestea au rămas fără rēspons. După aceea m'am hotărit a-me presenta în persoană la Petropolea.

Într'o audiență mi-a declarat ministriu, general-adjutant Selenoj, că nici o rugare nu i-a venit până acum din partea coloniștilor germani în scris. Trebuie să fie la mijloc vre-o eroare sau vre-o intenționată înșelăciune, ce ușor a putut obveni în îndelungata cale din sudul Rusiei până în Petropolea. În persoană am așternut ministriului o nouă rugare în scris.

(Va urma.)

FOIȚA.

Pățenii din viața unui colonist german din Rusia sudică.

(Spre ilustrarea situației interne din Rusia scrie Thiessen în „Deutsche Zeitung.”)

I. Un dar împărătesc și urmările lui.

În anul 1869 dăruise împăratul Rusiei Alecsandru al II-lea un teritor de mare estindere în Rusia sudică pentru o dreaptă împērtire între coloniștii germani. Din acest teritor între alții trebuia să se împērtășească și vre-o 1563 familii mennonite*).

Ucasul împărătesc, prin care s'a dispus aceasta, s'a comunicat organelor administrative din cele 56 comunități mennonite și s'a introdus totodată în protocolul fie-cărui comune. Bucuria coloniștilor însă, precum cu puțin după aceea cu amar a trebuit să se convingă, a fost prea înainte de vreme, pentru că se convingă, din cele 1563 au rămas cu totul eschise dela 300 familii din cele 1563 au rămas cu totul eschise dela bine facerea amintită. Între acestea me numeram și eu cu ai mei. Ear cei mai mulți ceva mai norocoși adecă 1200 familii primiseră numai 2/3 din pământ

* „КОПЖЕКЪ” un ban rusesc în valoare de 1¹/₂ cr. v. a.

*) O sectă religioasă.

și Cîsnădie sistează munca, deoarece ați o mașină metrică de lână variază dela 80—90 floreni, și în România, unde e destulă, e cu prețuri bagatele.

Economii noștri de oi aici sunt buni numai să plătească dări mari pentru vitele, ce le au în România, dar ca să și poată aduce lâna de acolo să o prefacă în bani, de aceea nu se mai îngrijesc părintescul guvern, ci o lasă în mâna lui Ddeu.

E destul de trist, că trebuie să simțăm România pagube înfricoșate din cauza acestui război vamal, și e destul de trist, că industrieșii cei dela noi mor de foame pe timpul secerișului, dar aceasta așa e; așa e resonul de stat, dacă e vorba că statul nu e totalitatea cetățenilor, ci numai a lor câțiva proprietari și nescari evrei, cari fac treboare în contul tuturor fără pic de scrupuli și remușcare de conștiință.

Să avem însă speranță în înțelepciunea celor din Viena și să ne facem zile bune, dacă va fi să se întâlnească regele Ungariei cu al României la Cluș.

Revista politică.

Mare ferbere domnesce încă în castrele populației din Boemia. Foile cehice de o parte atacă dilnic și vehement nu numai pe ministrul Gautsch, dar pe întregul cabinet austriac și în atacurile lor aruncă câte o săgeată otrăvită și în guvernul maghiar. Dealtă parte cearta între partidul ceh și cel german se continuă cu inversunare. Cu prilejul esmiterii unei ordinațiuni pentru alegerea nouilor deputați în locul celor ce au părăsit dieta, Dr. Schmeikal a adresat în numele colegiului membrilor de încredere poporului german din Boemia un manifest, în care se aduce aminte de nedemnele purtări, ce germanii au trebuit să le suferă în eara trecută din partea cehilor, apoi continuă: că majoritatea cehică, care singură a rămas în parlament, în loc să apretizeze cererile germanilor, în grabă și cu mare bucurie a declarat mandatele celor ce au repășit de vacante, și cehii în enunțările lor și acum ca și mai înainte s'au pus pe terenul separatismului. Cu nimic nu s'a îmbunătățit starea de mai înainte, nimic nu s'a întemplat, ce i-ar putea face pe germani să părăsească politica de abținere. Poporul german trebuie să aleagă numai astfel de bărbați, cari vor exercita aceasta politică.

Mandatul marelui Sobranie și al regenției bulgare s'a încheiat cu ziua de 2 August, și Bulgaria s'a pus soartea în mâinile mult doritului principe Ferdinand I de Coburg. A fost mare curajul acestui bărbat, pe care foile l'consideră numai de un aventurier. Cine mai credea, că pe lângă atâtea amenințări, principele se va duce în Bulgaria, dar a făcut-o, după cum dice, el pentru recunoștința, ce o păstrează națiunii Bulgare. Și tot pentru națiunea bulgară principele a săvârșit actul solemn al depunerii jurământului și s'erutând evangelia și crucea s'a așezat pe tronul țarilor bulgari.

La săvârșirea acestui act solemn entuziasmul a fost la culme, dignitarii Bulgariei sosiau grămadă din toate părțile, ca în numele poporului să felicite pe Ferdinand I; ear oficerii purtară pe umere pre supremul lor comandant.

Deodată cu sosirea lui pe tronul țarilor bulgari, principele a adresat poporului bulgar următoarea proclamațiune: Noi, Ferdinand I, din grația lui Ddeu și din voința poporului principe al Bulgariei! În momentul serbătoresc, în care Noi am depus jurământul marelui adunări în vechia capitală bulgară, facem cunoscut poporului nostru mult iubit, că am luat în mână regimul țerei și că o vom ocărui pe baza constituțiunii spre gloria, mărirea și dezvoltarea ei, spre care scop ne vom pune toate silințele și vom fi totdeauna gata a ne jertfi viața pentru fericirea ei.

Ocupând vestitul tron al țarilor bulgari, considerăm de sfântă datorie a mărturisii bravului popor mulțăminta noastră sinceră pentru încrederea, ce ne-o a dovedit-o prin alegerea noastră de principe al Bulgariei, precum și pentru atitudinea sa înțeleaptă și patriotică în cursul grelelor timpuri, prin care a trecut țara. Nisuințele energice ale națiunii pentru apărarea independenței, onoarei și intereselor sale i-au câștigat simpatia întregii lumi civilizate și a umplut de încredere pe fie carele, că națiunea merită un strălucit viitor. Aduc mulțumiri regenților și ministrilor pentru conducerea înțeleaptă și fericită, apărând astfel în cele mai critice momente independența țerei noastre. Având deplină convingere, că poporul nostru și brava armată se vor grupa împrejurul tronului nostru și ne vor sta în ajutor în toate silințele noastre pentru fericirea patriei, invocăm binecuvântarea lui Ddeu la toate întreprinderile noastre. Trăiască Bulgaria liberă și independentă.

Principele călătorește acum cruciș și curmeșiș prin Bulgaria, bucurându-se în tot locul de simpatiile poporului bulgar.

Călătoria principelui e comentată de toate foile europene, unele se exprimă favorabil, altele de tot nefavorabil, și e lucru misterios, că chiar și foile austriace și germane condamnă întreprinderea principelui. „Nord“ publică o vehementă notă oficioasă contra principelui Coburg și declară, că aventura lui va avea în curând un sfârșit de tot tragic. Un corespondent al acestei foi și pretin al lui Giers declară, că Rusia nici acum nici mai târziu nu va recunoaște pe Ferdinand nici chiar ca regent provizor. Călătoria principelui e numai un mijloc de intrigă „Nowoje Wremja“ scrie: Fără Rusia cestiunea bulgară nu se va descurca, căci nu e altă basă de descurcare de cât cunoscutul program rusesc.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

S-Sebeș, în 3 August 1887 (*Absențiile școlari.*) Venerabilul consistoriu archidieceșan gr. or. prin circulariul seu Nr. 2972 Scol. 1887 sub p. 2, întreabă pe conferințele învățătoresci:

„Cari sunt cauzele, pentru cari absențiile școlari sunt prea numeroase? și prin ce s'ar putea delătura acest inconvenient împedecător în instrucțiunea poporală?”

Aici sub absențiile școlari au a se înțelege: atât pruncii cei obligați la școală și nu cercetează de loc școală, cât și cei ce frecventează școală însă lipsesc dela școală mai mult ori mai puțin.

Încât privesce instrucțiunea obligatorie, aceea la popoarele culte de ați s'a început încă cu secolii înainte și anumit: în Sacsonia încă cu începutul secolului al 16-lea s'a proclamat pentru prima oară doctrina că: educațiunea individuală este cea mai mare datorie socială; în Sacsonia mai întâiu s'a dat în mâna puterii publice dreptul de constringere pentru părinți, față cu educațiunea pruncilor lor.

Încă în anul 1573 electorele Ioan George dede o ordonanță, carea cuprindea aceste cuvinte memorabile:

„Voim și ordonăm, ca autoritățile fie cărei comune să ridice școli regulate; ca fie-care (părinte) după indemnul păstorilor (preoților) să i trimită la școală copiii, îndată ce vor avea vârsta recerută, pentru a învăța a se depărta dela rele și trândăvie și ai face se creadă în frica lui Dumnezeu, precum și în aptitudinea disciplinei.“

Ear în Prusia încă s'a luat măsuri energice față cu obligarea învățământului sub Frideric cel mare.

Regulamentul general al școalelor de Frideric al Prusiei promulgat la 12 August 1763 începe astfel:

„Frideric, rege etc. etc.

„Credem dar util și necesar de a pune fundamentul fericirii obstesei, întocmind o instrucțiune raționabilă și totodată și cristiană, spre a se da tinerimei și frica lui Dumnezeu și cunoscințele folositoare.

Drept aceea recomandăm tuturor (celor competenți) de a executa cu o îngrigire scrupuloasă acest regulament, care s'a făcut pentru binele supușilor noștri; și de a face, ca ignoranța cea atât de prejudiciabilă să dispară.“

Cu astfel de preambul își începe regulamentul Frideric cel mare.

În acest regulament se prescrie, că fie-care părinte tutor și stăpân au să trimită la școală pe băieți și băete dela al 5-lea an implinit până la al 13-lea și 14-lea an. Ear absențiile se pedepsiau cu 16 groschen (30 cr.), fără nici o deosebire și cu cea mai mare strictețe.

Astfel, pe când la noi s'a început obligătatea instrucțiunii numai de câteva decenii, în statele cele culte de ați s'a început cu unul până la 3 secolii.

Scim — după date — că la noi și ați cam două cincimi adecă 40% din numărul celor obligați a frecuenta școală nu o frecventează de loc.

După legea noastră școlară „Normativul“, care e basat pe legea pozitivă art. 38 din 1868, sunt esmiși dela îndatorirea de a frecuenta școală 1. Cei ce dovedesc, că primesc o instrucțiune privată corespunzătoare, și 2. Cei atacați de vre-o boală incurabilă trupească sau spirituală.

Instrucțiune privată se scie, că poporul român nu da copiilor sei, rămâne dar numai p. 2.: cei atacați de morburii incurabile.

Față cu acest punct scim cu toții, că românul nu stă pe o treaptă mai slabă, ca alte popoare, ba putem dice, că ocupă un loc de frunte. Și la nice un cas — luând termenul general — nu va trece preste 6% din numărul celor obligați.

Încât privesce micimea unora? nice decât nu e cauză de escusare; căci dacă în Germania sunt obligați a frecuenta școală dela 5 ani, pentru ce să nu poată cerceta băieții români dela al 6-lea an?

Lordul Brugham, carele era poate unul din cei mai învățați ai timpului seu, dicea în 1835 în camera lorților: „Acela care nu a observat bine pe copii, nu sc'e, că ei sunt mult mai capabili de a învăța mai înainte de 6 ani ai vârstei lor decât mai târziu. Copilul înaintea acestei vârste nu este nici leneș, nici îndolent, nici vițios; din a sa natură el este un animal mic activ, curios, întrebător și dispus de a învăța. Pentru mine (adaugă lordul) mai că ași îndrăsnii a dice, că am învățat mai mult dela 2—6 ani, chiar mai înainte de a merge la școală decât ași fi putut să învăț mai în urmă, chiar de ași trăi până la 80 de ani.“

Me a cuprins mirarea, când am cetit datele publicate dela școală din Boița.

Boița un sat-orăș, unde oamenii se ocupă puțin cu agricultura. Aci din vreo 200 elevi obligați a frecuenta școală, s'a eliberat de a o frecuenta 50 băieți și băete. Pe când după impregiurările, în cari se află aceasta comună, din punct de vedere sanitar și al ocupațiunii, și 5 procente a se elibera de școală e prea mult, ear nu 25%.

Dacă în Boița s'au eliberat de a frecuenta școală 25% din băieții obligați, atunci ar fi în aproape jumătate comunele române a se elibera 50% de băieți dela frecuentarea școalei.

După starea de ați a românului la nice un cas nu poți lua mai mult ca cel mult 5% a se elibera legalmente dela frecuentarea școalei. Ear celelalte vre-o 35—40%, cari nu frecventează școală, sunt absentări nelegale.

Cauzele pentru cari aceasta sumă mare absenteza neeliberată dela școală, vor fi, că: 1. învățătorul cu preotul și comitetul parochial nu și vor face datoria în deajuns și 2. că organele politice, nu sprijinesc cauza noastră școlară conform legii.

Scim cu toții, că se află încă și ați părinți români, cari nu voesc a și trimite copii la școală. Causa e nesciința, simțul de sclăvie, carele nice ați nu a perit cu totul din el; e apoi firesce și sărăcia.

Încât pentru cei săraci, cei competenți conform legii au a se îngrijii de ei, ca să poată cerceta școală; necercetarea firesce ar putea fi scusată numai iarna și nu și vara.

Ear față cu ceialați părinți, cari nu și trimit copii la școală, preotul și învățătorul prin învățături și îndrumări blânde, arătându-le însemnătatea și folosul, ce l'ar avea fiilor dela cercetarea școalei, să i indemne a și trimite pruncii la școală; ear când toate acestea nu vor ajuta, atunci să nu fim cu nice o cruțare.

Dacă Germania cea cultă de ați nu ar fi luat cu seculi înainte măsuri aspre contra celor ce nu și implineau datorințele, contra părinților, ce nu și trimiteau copii la școală, sigur ați nu ar sta pe treapta, care sta. Ba chiar și ați se vedu casuri în Germania de e silită a lua măsuri aspre de pedepsă față cu părinți nepăsători, renitenți și încă pedepse mai aspre ca la noi.

Dacă în Germania unde cultura a ajuns la un grad așa de mare de dezvoltare, așa s'a făcut și așa se face și ați, atunci și noi nu putem să facem alt ceva, decât să lucrăm din toate puterile noastre întărâcolo, ca față cu părinții cei trândavi, renitenți și nepăsători, cari nu îngrijesc de interesele cele mai scumpe ale fiilor lor, dându-i la școală, — când nu este încătrău, să se aplice măsuri constringătoare.

Dacă organele noastre își fac datorința ear organele politice nu ne sprijinesc, pedepsind pe cei nepăsători, nu avem altă cale, decât să arătăm starea lucrului organelor superioare, totdeauna la timpul seu.

În S-Sebeș d. e. sunt obligați a frecuenta școală rom. gr. or. cam 700 — (șapte sute) dela 6—15 ani; din cei dela 6—12 cam 500, vre-o 20—30 numai nu frecventează școală, adecă cam 5%; absențiile s'au dat totdeauna regulat; s'a pedepsit însă numai în anii trecuți și numai unii, și aceasta de regulă se întemplă după finea anului școlar. De doi ani însă nu s'a pedepsit nimenea, deși s'au făcut arătările cuvenite organelor superiori.

Dacă astfel stă lucrul și în alte multe locuri, atunci cred, că ar fi de lipsă ca Ven. Cons. să întrevină la organele politice competente, ori chiar la In. Ministru de culte, pentru a îndruma organele politice competente ca cu toată serioșitatea și punctual să se intereseze de cauza noastră școlară, acomodându-se strict legii.

Căci în forma aceasta școală noastră față cu acest punct e privită de un ce de tot neînsemnat, ba eu o privesc chiar luată în un felu de batjocură.

Atât față cu băieții, cari nu frecventează de loc școală.

Hațeg, 13 August, 1887 st. n. Dle redactor! Subscriși conduși de idea de a promova simțul de păstrare și economie la poporul nostru, — convinși fiind, că ori-ce scopuri salutari se pot ajunge mai cu înlesnire prin asociațiuni, am luat inițiativa înființării unei asociațiuni de anticipațiune și credit cu reședința în Hațeg, cu următorul program:

I. Durata asociațiunii e pe timp nedeterminat.

II. Titlul asociațiunii: „Hațegana“ asociațiune de anticipațiune și credit.

III. Scopul e: a da împrumuturi, a primi bani spre păstrare și fructificare.

IV. Capitalul asociațiunii se va compune din cel puțin 100 părți fundamentale (acțiuni) á 50 fl. v. a.

V. Ca membru al asociațiunii poate fi ori-cine cu caracter nepătat, care va plăti la subscriere tacsă de înscriere cu 2 fl. după fie-care parte fundamentală (acțiune) — și 2 fl. ca rata primă din o acțiune, restul se va plăti conform dispozițiilor făcându de adunarea generală constituantă în rate lunare de câte 2 fl. v. a.

Fie-cărui membru îi sta însă în voe liberă a solvi și de odată suma întreagă, ori deodată mai multe rate din părțile fundamentale (acțiuni.)

Tacsă de înscriere, și rata primă e a se solvi imediat la subscrierea coalei.

VI. Fundatorii asociațiunii nu-și rezervă nici un drept prerogativ față de ceilalți membri.

VII. Cu privire la art. de lege XXXVII din 1875 § 152 subscriși primesc pentru plătirile vacante până la adunarea generală constituantă responsabilitatea solidară, — asemenea și membrii fundatori prin subscrierea lor pe coala de sub-scriere, dechiară, că iau asupra-le obligamentul prevădut în §. 153 al citatului art. de lege.

Drept aceea încă în 12 Iunie a. c. în conțelegere cu mai mulți cetățeni, am esmis o coală pentru subscriere de acțiuni.

Zelul, cu care a fost îmbrățișate subscrierile de acțiuni ne-a procurat convingerea firmă, că basa înființării acestei asociațiuni și până acum e deplin asigurată.

Ne ținem însă de datorință și pe calea publicității a trage atențiunea P. T. Domni, cari voiesc să între ca membri în sînul asociațiunii noastre să binevoiască pentru subscriere și celelalte a se adresa la dl avocat Michail Bontescu în Hațeg.

Tot cu aceasta ocaziune, conformându-ne legilor și prescriptelor sustătătoare, — ne permitem cu toată stima a invita pe P. T. domni membrii, subscribenți ai asociațiunii noastre, să binevoiască a participa sau în persoană sau prin plenipotenți ai adunarea generală constituantă, ce se va ține în 29 Septembrie 1887 st. n. la 11 oare antemeridiane în casa domnului B. Popoviciu din pieța Hațegului.

Obiectele de pertractare sunt:

1. Raportul inițiatorilor.
2. Constituirea adunării.
3. Desbaterea și votarea statutelor.
4. Alegerea directorului asociațiunii și a funcționarilor.
5. Alegerea comisiunii de supraveghiere.
6. Alegerea consiliului administrativ.
7. Desemnarea foilor pentru publicările asociațiunii.
8. Eventuale propuneri.

Michail Bontescu.
adv.

Alexandru Serafim.
Ioan Muntean.

Varietăți.

* (Serbarea zilei născerei Maiestății Sale.) În biserica noastră din cetate, la sfârșitul s. liturgii Escel. Sa I. P. S. Domn arhiepiscop și metropolit Miron Romanul, a cetit frumoasa rugăciune bisericască, întocmită anume pentru astfel de ocaziuni

Miliția a serbat înalta și astfel: În preseara zilei a fost retrăgere cu muzica regimentului de infanterie Nr. 82. Dimineața la 5 oare o baterie ușoară din reg. art. de corp Nr. 12 a descărcat în intervale de câte 7 secunde 24 împușcături de tun; tot pe vremea aceea muzica militară eși din căsarma cea mare și percurse, cântând, stradele principale ale Sibiiului. La 8 oare toate trupele dislocate din Sibiiu au eșit pe locul cel mare de exercițiu, la 9 oare se începu missa militară, la care luară parte toate trupele sub comanda colonelului baron Pach de Hausenheim și Hohen Eppau. Parada a fost de tot solemnă și pompoasă, o mulțime de public a luat parte, chiar și de prin satele vecine. La o oară după ameași s'a ținut un banchet festiv, la care s'a ridicat toast pentru Maj. Sa și pe acel timp s'au descărcat pușcături de tun pe locul cel mare de exercițiu.

* (Petreceri în lagărul din Bruck.) — Cu datul 4/16 August din Bruck ni se scrie: Din incidentul serbării zilei născerei Maiestății Sale, Alteța Sa archiducele Rudolf, a spendat o sumă de 30,000 fl. pentru îmbunătățirea menagiului în aceasta și pentru întreaga garnisoană, ce se află în Bruck. Totodată Alteța Sa și-a exprimat dorința, ca fiecare naționalitate din armată să se producă cu ceva național cu aceasta ocaziune. Astfel regim. 84, compus

din nemți de prin Austria de jos, se va produce cu un joc țărănesc și cântece populare. Regim. 12, slovaci de pe la Komorn, — se va produce cu nisele jocuri naționale. Regim. 83, sârbi de prin Bănat, se va produce cu jocul național „Colo“ și „Grenadiermarsch“, Regim. 31, români din ținutul Sibiiului, 13 inși, între cari 3 sunt voluntari — vor juca „Călușerul“ „Bătuta“ și jocul „Turca“; ear ungurii se vor produce cu jocuri de ale lor naționale și unele scene din viața de „betyári“ de prin puste. Alteța Sa archiducele va asista la toate aceste producțiuni.

* Pentru sosirea Maj. Sale în Deva se fac o mulțime de pregătiri. Supra-locotenentul Iosif Benkó dela garda de corp a cavaleriei ces reg. a fost în Deva pentru a îngriji de grașduri. Cu privilegiul venirei Maj. Sale vor sosi 92 de cai și 6 cară; și decumva regele României ar veni la Deva se vor mai procura încă 8 ecuipage. — Cuartirul archid. Iosif va fi în casa dlui Hollaky. Măestrii de cuartir ai archiducilor Albrecht și Wilhelm încă n'au sosit.

* Ministeriu de războiu din România a dat un ordin circular tuturor comandanților pentru concentrarea rezerviștilor. Concentrarea se va face dela 10 Septembrie până în 10 Octobrie.

* (Medici scolari.) Pentru medicii scolari și profesorii de igienă la scoalele medii se va ține un curs special dela 15 Septembrie până la 15 Decembre la universitatea din Pesta. Cei ce vor să fie admiși la acest curs își pot înainta petițiunile până la 10 Septembrie n. la decanatul facultății de medicină.

* (Convocare.) Membrii comitetului central al reuniunii învățătorilor români din districtul Zarand P. T. DD. Vasiliu R. Dămian, președinte districtual, Sabin Piso, președinte al despărțământului Secărêmb, G. Foras președinte al despărțământului Hondol, I. German, v. pres. al reuniunii districtuale, P. Rimbaș, secretar din Brad, Ales. Vlad, secretar din Banpatak I. Anghel, bibliotecar din Brad, P. Mihuț din Secărêmb, Avram Mihuț din Boița, G. Ignaton Ormindea și Alesandru Iovan din Hondol — membrii în comitet sunt invitați a participa la ședința comitetului, ce se va ține la 14/26 August 1887 în sala gimnasiului din Brad la oarele 10 antemeridiane.

Obiectele.

1. Censurarea raportului comitetului central despre activitatea despărțământelor reuniunii.
2. Censurarea rațiociniului pro 1886/7.
3. Staverirea bugetului 1887/8.
4. Cetirea și censurarea disertațiilor și a temelor date membrilor spre lucrare pentru adunarea generală.
5. Eventualia.

Dela comitetul central al reuniunii învățătorilor români din districtul Zarand, Brad la 31 Iuliu v., 1887.

Vasiliu R. Dămian,
președinte al reun.

I. German,
v-președinte.

* (Têrgul de țeară.) Têrgul anual de țeară din Sibiiu se începe în luna lui Septembrie st. n. și anume: têrgul de oi în 2 Septembrie; têrgul de vite cornute și de cai în 9 Septembrie. Têrgul principal în 14 Septembrie.

* (Sinaia și „esárdás“-ul) . . . !? Cetim în jurnalul „Hermannstädter Zeitung“ de aici, că în 14 l. c. n. capela națională din Clușa a lui Ludovic Pongrácz, atât a încântat pe înalții oaspeți dela Sinaia, încât din o deosebită dorință prea înaltă s'a cântat numai *ciardașuri*, valzere și polci, dintre cari unele au fost aacompaniate de solo pe cimbă. Maj. Sa regele Carol și înalții oaspeți erupseră de mai multe ori în aplause, pe lângă cari s'au mai adaus, se înțelege și o remunerațiune regească. — De-i așa, mai scii, dacă nu se va muta capela maghiară, care la Sibiiu nu s'a cam prea bucurat de așa vestite simpatii, la Sinaia, ca să eșecute tot *ciardașuri*. Asta n'o scim, scim însă, că plaiurile românesci sunt poetice numai când răsuna *doinele* și cântecelele române . . . și sunt de tot posomorite la aușul *ciardașilor*. Să vorbiască „*Peleșul*“ în povestile lui . . . !?

* (Timpul.) Zilele lui Cuptoriu au adus un zăduf de nesuferit. Ziua căldura era peste măsură, ear noaptea vremuri tari cu fulgere și trăsnete fără însă să plouă. Joi în 6 Aug. zăduful s'a ajuns culminațiunea. După prânț s'a lăsat un întunec teribil și un înfricoșat orcan a rupt arbori din rădăcină, a descoperit case, a dărâmat coperișe și a causat daune enorme. Noaptea s'a repetat din nou înfricoșata privelisce cu tunete și trăsnete. Acum vremea s'a rēcit.

* (Concert.) Artista Julia Cocorescu, care se bucură de o vază mare la concetățenii sei bucu-resceni, a dat un concert în Tușnad. Numitei artiste i-a oferit concursul dșoara Olga Grigorovici violinistă, și d-na Prager. Toți cei ce petrec în Tușnad au luat parte la acest concert cu program foarte variat și bine întocmit. Succesul a fost strălucit.

* (Căldurile cele mai mari.) — Eată o statistică despre căldurile cele mai mari, ce s'au simțit în diferitele epoci în Europa. În 627, căldura fu atât de mare în Franca și Germania, în cât fântănele seacă și un mare număr de persoane muriseră de sete. În 870, munca câmpului fu suspendată, muncitorii, cari voiau să persiste în munca lor sub cerul liber, fură loviți în foarte scurt timp de insolație mortală. În 903, razele soarelui fură atât de tari, încât vegetația fu cu totul arsă ca sub acțiunea focului. În anul 1000, rîurile seacă, peștii putreziră, din care cauze se născu ciurma. În 1122 și 1132 fu o căldură toridă în Italia, unde vegetația fu cu totul distrusă. În bătălia de la Bela, 1260, mai mulți oameni fură omorîți mai mult de căldură de cât de armele inamicilor; toți muriau de insolație. În 1277, 1303, 1304, 1615, și 1765, verile fură atât de călduroase, încât oamenii abia mai puteau trăi. În 1718, prăvăliile și teatrele se închiseră. Nici o picătură de apă nu cădu. În 1779 căldura fu atât de mare în Bolonia încât o mulțime foarte mare de persoane muriră sufocate. În Iuliu 1793 căldură deveni insuportabilă, legumele și fructele se uscară. În mai puțin de o oară, carnea se descompunea. În 1822, căldura fu însoțită de numeroase cutremure de pământ, cari causeră pagube însemnate în Alsația. Căldura din 1832 aduse colera în Franca. La Paris muriră 20,000 persoane. Verile din anii 1845, 1846, 1849, 1860, 1870, și 1874 fură de asemenea foarte călduroase, dar ele nu prezentară aceleași inconveniente ca cele ce le precedară.

* (O lecțiune celor ce desprețuesc meseria.) Foaia săsească din Brașov „Krons. Ztg.“ ne surprinde cu următoarea veste: Fiul directorului cassei de economii din Brașov, tinêrul Aug. Schwarz, a depus în anul acesta esamenul de maturitate la gim. ev. cu discuțiune. După depunerea esamenului a intrat ca învățacel în fabrica de pele din Brașov a lui Iosef Dück.

* (Dare de seamă.) Petrecerea de vară aranjată la 7 August în favorul reuniunii femeilor române din Abrud și giur a fost bine cercetată și tare animată, deși numai cu 2 sēptēmēni mai înainte a mai fost o petrecere la „Detunata“ — tot în favorul acestei reuniuni. La petrecerea din 7 August au încurs 208 fl. v. a. S'a spesat 57 fl. 43 cr. v. a. prin urmare a rezultat ca venit curat una sumă de 150 fl. 55 cr. v. a.

În numele comitetului venim a ne esprima cea mai călduroasă mulțămire tuturor on. domni, doamne și domnișoare, cari au binevoit a contribui și cu aceasta ocaziune.

Abrud, în 16 August, 1887.

Anna Gall,
președintă.

Alexandru Ciura,
secretariu.

* (Mișcări în Germania.) Fortificarea pozițiilor la granița ruso-germană și mai ales la Thorn și Posen se continuă cu o mare activitate. În Bavaria renană se fac mari concentrări de trupe. La Wen-Ulm a sosit un regiment de ulani. La fortăreața Landau se vor așeza 8 baterii de câmp. La Spire și Kaiserlautern vor mai sosi încă trupe.

* La scoala normală superioară din Bucuresci sunt de a se ocupa 6 burse și anume: trei pentru secțiunea de litere și trei pentru sciințe. Concursul se va ține la 25 Sept. 1887. —

* (Bibliografic.) „*Romänische Revue*“, pol. lit. Zeitschrift. Direction: Resicza, Banat. Herausgeber Dr. Cornelius Diaconovich. Heft VIII. pro August 1887 (III. Jahrg.) *Inhalt*: Die gr. or. romänische Kirche in Ungarn und Siebenbürgen. — Rundschau. (Die Romänen hüben und drüben. — Vom Culturverein. — Sachsen und Romänen. — Die romänische Nationalität im ungar. Staate. — Der Ausflug des ungarischen Schriftstellervereins nach Siebenbürgen. — Irredentistisches.) — Dunăre Voinicul. Eine romänische Volkssage, erzählt von P. Ispirescu, deutsch von Alexander Diaconovich. — Geographisches über Siebenbürgen, die Moldau und Walachei aus dem Jahre 1597. — Die Chronik des Huru und din grosse militärische Expedition in die Moldau des ungarischen Königs Ladislaus Cumanus *ad reducendos Cumanos fugitivos*. (Ein in der Geschichte Ungarns, so wie in der Geschichte der Nachbarländer verschwiegenes historisches Factum.) Von Sim. Mangiuca. (Forts.) — Literatur. („Die romänischen Gesetze und ihr Nexus mit dem byzantinischen und slavischen Recht von Dr. J. L. Pic. — „Zur Geschichte der Bucovina“ von Dr. D. Onciul. — „Pädagogicum in Arad“ von J. Vuia.)

Loterie.

Mercuri în 17 August 1887.

Sibiiu: 60 28 72 82 63

Vineri în 19 August 1887.

Buda: 68 36 4 38 63

Nr. 49. D. f. G. [1643] 2-3
CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de profesor la gimnaziul român gr. or. din Brad, având specialitatea matematică ca studiu principal și fizica ca studiu auxiliar, sau limba germană ca studiu principal și latina ca auxiliar, eventual în aceste 2 grupe din cele 2 obiecte ori care poate fi principal și celalalt auxiliar, se descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare.

Salariul anual împreună cu acest post e 600 fl. v. a. cu prospect de a se urca, și decenale de câte 100 fl. v. a.

Concurenții și vor adresa petițiile lor subsemnatului comitet gimnazial instruite cu următoarele documente:

a) că sunt români de religione gr. or.
b) că au purtare bună;
c) că au calificațiunea prescrișă de art. XXX. din anul 1883 § 30 în combinare cu § 61.

Comitetul reprezentanții gimnaziului român gr. or. din Brad.

Brad, la 17 Iuliu, 1887.

Vasiliu Damian,
președinte.

[1641] 2-3
CONCURS.

La școala capitală gr. or. din Orăștie, sunt de ocupat 2 posturi învățătoresci cu salariu de câte 300 fl. cuartir în edificiul școlii și 2 stângini de lemne. Devenind vacant postul de învățătoriu diriginte, unul dintre învățătorii ordinari definitivi se va alege de director, cu care post este împreună o remunerațiune de 150 fl. pe an; asemenea va primi și învățătoriu, carele va fi calificat a propune cântările corale o remunerațiune de 100 fl. pe an.

Concursurile instruite cu documentele prescise sunt a se subșterne până la 15/27 August a. c. comitetului parochial din Orăștie.

Orăștie, la 18/30 Iuliu, 1887.

Pentru comitetul parochial:

Mihail,
presid. subst.

Aurel Popovici Bărcian,
notariu.

Nr. 367. [1635] 3-3
CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci din comunele mai jos însemnate se descrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

1. Bacifalău, cu salariu anual din banii încasaveri din repartițiune de 300 fl. cuartir în edificiul școlii, și 2 stângini de lemne.

2. Dêrste, cu salariu anual de 200 fl. și cuartir în edificiul școlii.

3. Satulung, biserica S. S. Archangeli, școală capitală cu salariu anual de 300 fl.

4. Satulung, biserica Sf. Adormiri cu școală capitală, cu salariu anual de 350 fl. cu îndatorire să fie și notariu al comitetului parochial.

5. Târlungeni, cu salariu anual de 200 fl. cuartir în edificiul școlii, și 3 stângini de lemne, având într-o Duminecă a-și arăta dexteritatea sa în cântări.

6. Zizin, cu salariu anual de 111 fl., în care este computat și cuartirul.

7. Purcăreni, cu salariu de 200 fl. și pentru școala de repetiție 35 fl.

8. Cărpiniș, filie la Târlungeni, salariu 60 fl. v. a.

Reflecții vor avea a-și așterne suplicile concursuali, instruite cu documentele prescise de lege sub-scrisului până la termenul indicat.

Oficiul protopresbiteral al Brașovului I.

Brașov, în 21 Iuliu, 1887.

În conșlegere cu resp. comitete parochiale.

Ioan Petric,
protopop ca adm.

Copii de școală

se primesc cu întreaga proviziune la o familie solidă din Sibiu.

Informațiuni mai de aproape dă redacțiunea „Telegrafului Român.” [1639] 2-3

Nr. 3803-887 civ. [1645] 1-3
Publicațiune.

Tribunalul reg. din Elisabetopole aduce la cunoștință, că intrând la acest tribunal o petițiune pentru concederea comasării hotărârii comunei Birghiș (Bürkös), ca și de pertractare asupra acestei petițiuni se defige **26 Septembrie a. c. 9 oare a. m.** ce se va ține în comuna Birghiș în localitatea cancelariei comunale, la care pertractare se citează a se prezenta toți posesorii interesați cu aceea adaugere, că în înțelesul instruc. regulării posesiunii § 36, cei cari nu se vor înfățișa la pertractare, se privesc ca învoșiți cu comasarea.

Din ședința tribunalului reg. din Elisabetopole, ținută la 8 August, 1887.

Br. Zoltán Apor, m. p., Tatár, m. p.,
preș. subs. notariu.

Nr. 4132/87. civ. [144] 2-3
Publicațiune.

Pentru regularea afacerilor pregătitoare în chestiunea comasării hotărârii comunei Măgărei, și adevă: pentru regularea reprezentării, alegerea inginerului și facerea preliminarului de spese, se defige și de pertractare **27 Septembrie a. c. 9 oare a. m.** ce se va ține în comuna Măgărei în localitatea cancelariei comunale, la care pertractare se provoacă a participa toți interesații cu aceea adaugere, că participarea unuia sau altuia nu va împiedica decurgerea pertractării.

Elisabetopole, 3 August, 1887.

Pentru judele referent *Georgi Kelemen*,
Dominic Imre m. p.,
jude reg. ae trib.

Domnului Fragner, Praga!

Cred că e datoria mea a ve înștiința că de doi ani întrebunțez preparatul d-voastră *balsamul de viață al Drului Rosa*, care în călătoriile mele, în diferite climate, are o înștiință binefăcătoare. Ve rog deci a-mi trimite patru sticle mari la Semlin. Proxima mea călătorie va fi la Vidin, Giurgiu și Galați, unde *balsamul Dr. Rosa* mi e indispensabil.

Cu profund respect *Toma Turinaz*,
Conducător la societatea navigațiunei pe Dunăre, la Semlin.

Mijloc grabnic și sigur
pentru boale de stomach și consecințele lor.

Conservarea sănătății

se bazează numai pe conservarea și promoțiunea unei digestiuni bune, căci aceasta este condiția fundamentală a sănătății și a unei stări corporale și spirituale. Cel mai bun medicament de casă pentru regularea misturii spre a obține o compoziție de sânge adevărat, pentru depărtarea părților sângelui stricat și rău, este mult cunoscutul și plăcutul

Balsamul de viață al Drului Rosa.

Acesta, e preparat din plantele cele mai bune și mai vindecătoare, este probat ca foarte escelente la toate boalele digestive, adevă la lipsă de apetit, răgăială cu acrimă, flatuosități, vărsături, dureri de stomach, cărcei de stomach și prea îngreunarea lui cu bucate, flegmă, hemoroide, boale femești, ipohondrie, melancolie (în urma conturbațiunei digestiunei); acesta improspătează întreaga activitate a misturii, produce sânge curat și sănătos și redă corpului bolnav puterea și sănătatea de mai înainte. În urma acestei însușiri escelente, acesta a devenit un medicament de casă sigur și probat popular, dobândind o întindere universală.

1 sticlă 50 cruceri, o sticlă dublă 1 fl. v. a.

Mii de scrisori de recunoștință stau la dispoziție. Balsamul la cereri francate se trimite în toate direcțiile pentru plata prin mandate postale.

Pentru de a depărta falsitatea

fac pe toți băgători de seamă la aceea, că fie-care sticlă pregătită de mine după prescrierea originală.

Balsamul de viață al Drului Rosa

pe o parte e imprimată în sticlă cu firma mea și cu legala lipire a marcei (vultur cu literele „Dr. R.” în scutul de piept) — pe partea diametral opusă însă cu decorațiuni puse una lângă alta, și prin mijlocirea unui dop de metal, pe care se află împreună marca, se astupă. Sticlele sunt învălitate în anuciurile de întrebunțare. Pachetarea se face în carton vinet, care e scris pe părțile longitudinale cu

„Balsamul de Viață al Drului Rosa”

din farmacia „la vulturul negru” a lui **B. Fragner, Prag Nr. 205—III**, și e în limba germană, boemă, maghiară și francesă, ear muchile sunt proveđute cu chipurile legale ale marcelor.

Ori-ce preparat lipsit *bater* numai în parte de vr'unul din lucrurile espuse, se se considere de fals.

În original se află: *Balsamul de viață al Drului Rosa* în principalul depot al fabricantului **B. Fragner**,

apotecă la Vulturul negru, în Praga, cornul dela Spornergasse 205—III și în depozitele mai jos însemnate Sibiu: Karl Müller, apotecar, W. F. Morscher, apotecar; — Cluș: **Iohann Wolff**, apotecar, Nicolau Széký, apotecar, Adolf Valentini, apotecar; — Brașov: **Eduard Kugler**, apotecar; — Torda: **Gabriel Wolff & Sohn**, apotecar.

Toate apotecele din Austria, au în deposit acest balsam de viață.

Tot acolo se află:

Alifia de casă universală din Praga.

Mijloc sigur și probat pentru vindecarea tuturor inflamațiilor, rănilor și umflăturilor.

Acesta se întrebunțază cu succes sigur la inflamarea, oprirea laptelui și împietrirea pieptului femeilor la înfărcarea copiilor; la abscese, umflături sanquulare, beșicețe puroioase, la umflăturile unghiilor, la așa numitul vierme la deget, la petrificațiuni, umflături de ghinduri, la perios, la umflături reumatice, inflamații cronice la glezele picioarelor, la scrienteli, la asudarea picioarelor și ochiuri (bătăuri), la mâni crepate, la umflături provenite din împunsătura insectelor, la răni puroioase, rac, aprinderea periosului etc.

Toate inflamațiunile, petrificațiunile și umflăturile se vindecă în timpul cel mai scurt; dacă rana are deja materie în timp scurt se vindecă după ce s'a tras toată aceea materie.

O doză mică 25 cr., una mare 35 cr.

Prevenire!

Trăgând atențiunea, că acest mijloc de cură se imitează adese ori și în diferite moduri, me ved obligat a face pe toți atenți, că ceastă alifia de casă din Praga după adevăratul original n'uma i eu singur o produc și că se află umplută în dose galbene de metal, care pe capac are depusă marca aceasta pe lângă aceea încă scris cu negru „Alifia de casă universală” din Praga B. Fragner, farmacia „vulturul negru” Praga Nr. 205—III în limba germană și boemă. — Dosele se învăluie în hartie roșie, care arată întrebunțarea (în v) limbii și e proveđută în carton venet pe care afară de marcă se află pe partea de deasupra imprimat Alifia de casă universală din Praga etc. în limba germană și boemă.

De cumva P. T. cumpărătoriu va afla altă împachietare a doselor de cât, care e descrișă, preparatul se se privească de fals și se se retrimită.

Balsam de auz.

Cunoscut ca mijlocul cel mai nimerit și mai eficace pentru vindecarea auzului gren și dobândirea auzului perdut de tot.

O sticlă 1 fl. v. a.

[1528] 19-20

Ori ce dureri de dinți dispar cu totul,

prin folosirea celei mai vestite în lume și nefalsificate

apă anatherină Dr. POPP,

de gură a medic dentist ces. reg. de curte.

Ori cărei alte ape de dinți e a se preferi ca preservativ contra tuturor boalelor de dinți și de gură.

Apă probată pentru galgarisare la boalele cronice de gât și indispensabilă la întrebunțarea apelor minerale. — O sticlă mare fl. 1.40, una de mijloc fl. 1 și una mică cu 50 cr.

Efectul se garantează pe lângă observarea acurată a îndrumării de întrebunțare.

În legătură cu apa de gură și a pravului de dinți sau pastei de dinți a drului Popp, se conservă totdeauna

dinții sănătoși și frumoși,

ceea ce e de cea mai mare importanță pentru conservarea unui stomach sănătos.

Plumbul de dinți al Dr-lui Popp

este cel mai bun mijloc de a plumbui singur dinții găunoși, prin ceea ce de cele mai multe ori se înlătură mirosul cel greu.

Săpunul de erburi al Dr-lui Popp

folosit cu cel mai bun succes contra tuturor zgrăbunțelor de pe pele și se potrivește

foarte escelent pentru scalde.

Prețul

Pastă de dinți aromatică în dăraburi 35 cr.
Pastă de dinți anatherină 1 fl. 22 cr.
Pravuri de dinți vegetabile à 63 cr.
Pastă de dinți à fl. 1.—
Săpunul de erburi à 30 cr.

Se atrage cu deosebire atențiunea d'a preveni contra procurării de apă de gură anatherină falsificată, din cauză că aceea în cele mai multe casuri conform analizei conține amestecături pagubitoare sănătății.

Comande prin epistole se efectuează pe lângă rambursă postală.

Deposit principal în Viena, I, Bognergasse Nr. 2, precum și în toate farmaciile drogueriile și parfumiile din Transilvania și România.

[1595] 7-16